

Sustainisme is cool

Meer dan honderd miljoen mensen houden zich onder verschillende noemers wereldwijd bezig met een opkomende culturele beweging die Michiel Schwarz en Joost Elffers de naam "sustainisme" hebben gegeven. "Door maatschappelijke ontwikkelingen als groen, duurzaamheid alsook sociale media in één woord te vangen, laat je zien dat het een culturele verschuiving is, die vergelijkbaar is met hoe het modernisme in de vorige eeuw onze leven bepaalde." Dit is de boodschap van het manifest 'Sustainism Is the New Modernism', dat Schwarz en Elffers afgelopen maand in New York presenteerden.

Obama

Het manifest is positief van toon en prachtig vormgegeven. "Het is inderdaad dezelfde toon van "Hope and Change" uit de campagne van Barack Obama", typeert cultuursocioloog Michiel Schwarz vanuit zijn huidige standplaats Berkeley, Californië, de sfeer van het boek. Een manifest in boekvorm vol sloganachtige typering en uitspraken, die de tijdgeest van de nieuwe cultuur van het sustainisme verwoorden, zijn grafisch vormgegeven in symbolen en logo's. Je vindt op de cover de op het Keltische klavertje drie gebaseerde cyclische "trefoil-knoop" die staat voor sustainisme, waarin alles met alles verbonden is. Andere door Joost Elffers ontworpen logo's verbeelden hedendaagse maatschappelijke ontwikkelingen zoals lokale producten, obesitas of Fossil-Fuel-Foodprint. Hun krachtige taal in beeld en cadans sluit aan bij onze visueel ingestelde samenleving. "Met dit manifest in een nieuwe beeldtaal hopen we de maatschappelijke beweging van het sustainisme zichtbaar te maken en kracht bij te zetten".

Netwerksamenleving

Is sustainisme het ideaal waarnaar ze streven? "Nee, het is niet ons ideaal en we hebben het ook niet uitgevonden. Wij zijn cultuurbeschouwers die de wereld om ons heen beschrijven", luidt het antwoord van Schwarz. "Het gaat namelijk in het hier-en-nu niet langer over klimaatverandering of energieschaarste of 24-uur wereldwijde verbondenheid via het internet; het gaat over het dieperliggend gedachtegoed van een netwerksamenleving waar waarden gelden als delen, lenen en uitwisselen in een open source-cultuur."

Paradigmaverschuiving

Schwarz en Elffers waren overigens erg verbaasd toen ze al googlend ontdekten, dat het woord sustainisme, afgeleid van sustainability, niet bestond en dus introduceerde zij het zelf. “Kijk je door de bril van het allesomvattende begrip sustainisme, dan zie een gemeenschappelijk gedachtegoed, waarin duurzaamheid, connectiviteit alsook een opkomend lokalisme samengaan. Door ze onder één noemer te brengen wordt een paradigmaverschuiving in onze cultuur zichtbaar. Dat is de verschuiving van een modernistische naar een sustainistische wereld”. Schwarz en Elffers voorspellen dat binnen tien tot twintig jaar het sustainisme de heersende manier van denken is.

Youp van 't Hek

In deze nieuwe culturele fase zijn mensen met elkaar verbonden. Maar waar ligt in deze netwerksamenleving de verantwoordelijkheid? “In het netwerk!” Schwarz illustreert deze vorm van verantwoordelijkheid met wat er gebeurde rondom Youp van 't Hek en zijn actie tegen de klantenservice bij telecombedrijven. “Mensen verzamelden zich spontaan voor dat moment en die zaak rondom Youp van 't Hek en gaven hem tijdelijk een zekere autoriteit. Maar hier is geen sprake een gezagsverhouding, want mensen nemen hun verantwoordelijkheid weer terug.”

Local=global

Het is bijvoorbeeld voor de oude modernistische politieke cultuur moeilijk de complexiteit van de opkomende netwerksamenleving te hanteren. “Zo vlucht het huidige kabinet in ‘vroeger’ en eist vanuit een hiërarchische traditie eenvormigheid en integratie. Sustainistische waarden zijn nu juist authenticiteit, verbinden en respect voor het verschil.” Ook de hiërarchie van nationaal, provinciaal, gemeentelijk en de buurt wordt als te veel naar binnen gekeerd ervaren. Voor de generaties onder de 40 bestaat deze verscheidenheid naast en door elkaar. “All locals are globally connected”, vat Schwarz kort samen. “Oftewel kleinschaligheid van de buurt is voor iemand even vanzelfsprekend en gewenst als de grootschaligheid van globalisme via internet. We leven lokaal en zijn tegelijkertijd wereldburgers. Het is de lokale boerenmarkt en Twitter, het café en CNN, het plein en Facebook.”

Désirée Crommelin

01-02-2011

www.duurzaamnieuws.nl